

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejemán velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemán velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Narečnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja trispodna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenim nedelje in praznike, ob 6. uri popoldne.

Štev. 90.

V Ljubljani, v ponedeljek 21. aprila 1890.

Letnik XVIII.

Državni zbor.

Z Dunaja, 18. aprila.

Budgetna razprava.

(3. dan.)

Pred današnjo sejo bilo je vpisovanje govornikov za posebno razpravo državnega proračuna. Slovenski poslanci so se dogovorili, kdo izmed njih pri tej ali oni točki govori, ter so se za vsako točko oglasili vsi, da jeden ali drugi pri zrebanji zadene ugodno mesto, katero odstopi za dotično zadevo odločenemu govorniku. Pri ministerskem predsedništvu hoče govoriti dr. Vitezič; pri notranjem ministerstvu in pri politični upravi Vošnjak ali dr. Ferjančič; pri cestah dr. Tonkli in Klun; pri centralu učnega ministerstva ali pri verskih zakladih in srednjih šolah Klun; pri strokovnih šolah dr. Poklukar in Nabergoj; pri ljudskih šolah Nabergoj in Klun; pri državnih železnicah dr. Ferjančič; pri poljedelskem ministerstvu dr. Poklukar, bodisi pri centralu, ali pri deželni kulturi in pri konjereji, pri justičnem ministerstvu dr. Gregorec in dr. Ferjančič. Ali jim bode res mogoče priti do besede, odvisno je od sreče pri zrebanji in od števila govornikov, katerim bode dovoljeno govoriti.

Pri splošni razpravi so letos število govornikov skrčili na pet poslancev z vsake strani, ker se ima skleniti že po Lupulu, ne pa še le po dr. Ebenhochu, kakor je bilo sprva določeno. Vsled tega so se nadejali, da bode splošna razprava že danes popolnoma dovršena, ali pili so na medvedovo kožo in finančni minister jim je zmedel lepo vbrano štrebo.

Dr. Dunajewsky je prišel namreč danes prvi k besedi in se je prav v obilni meri poslužil svoje pravice, ker je govoril čez dve uri. V prvem delu je razpravljal posamezne številke, v drugem

politične razmere in v tretjem je zavračal nasprotno govornike. Dokler je živel poslanec Hausner, je navadno on prijel in stresal štajarskega poslanca Carnerija; letos ga je zgrabil finančni minister sam ter ga bičal po zasluženji. Tudi dr. Grégru je posvetil velik del svojega govora in med splošno veselostjo prav temeljito razkrival njegove napačne nazore in sklepe. Govor je prav pomenljiv v vsakem oziru, zato bi ne bilo prav, prinašati le nekatere odlomke, ampak gotovo ustrezem željam vseh čitateljev, ako Vam ga pošljem po stenografičnem zapisniku.

Drugi govornik je bil koroški poslanec Steinwender, ki je z nekako posebno mogočnostjo podučeval nemško-liberalne poslance, da so napačno ravnali, ker so češko-nemško pogodbo sklepali brez svojih nemških tovarišev iz družih dežel. Vendar on in njegovi tovariši pritrjujejo tej spravi. Tudi nad tem se je silno izpodtikal, da je dr. Gregorec dosledno jednako spravo zahteval tudi za slovenske dežele. To bode provzročilo po Steinwenderjevi misli hude boje, zato pričakuje, da jih bodo v tem boji podpirali nemško-avstrijski poslanci, dasi so Nemci po planinskih deželah močni dovolj, da uženo slovenske sodeželane! Steinwender si jako veliko upa; iz raznih njegovih govorov je razvidno, da bi v svoji nenasiljivosti silno rad pohrustal vse Slovane, vendar prezira, da nima tako krepke narave, da bi mu ne obtičali v želodec, ali da bi se ne zadavil nad tako pogoltnostjo.

Za njim je prav kratko govoril bukovinski poslanec Lupul, potem je obveljal sklep splošne razprave in sta bila za generalna govornika izvoljena dr. Plener od levičarskih, prof. Šuklje od desniških poslancev. Ko to sklepam, govori Plener, ki bode za svoje obširne razprave tudi potreboval kake dve uri, zato Šuklje danes gotovo ne pride več na vrsto, ampak še le jutri, kar je zanj zaradi tega

ugodno, ker dotlej lahko dobro premisli, kako in kaj bode odgovarjal današnjima nasprotnikom Steinwenderju in Plenerju. Za Šukljem govori jutri še generalni poročevalec dr. Kathrein, potem bode glasovanje za prestop v posebno razpravo, ki se tudi prične že jutri.

Z Dunaja, 20. aprila.

Budgetna razprava.

(4. dan.)

Splošna razprava o državnem proračunu bila je letos nenavadno hitro dovršena, ker še štiri dni ni trajala. Včeraj sta namreč govorila samo še generalni zagovornik Šuklje in poročevalec dr. Kathrein, potem se je pričela posebna razprava. Profesor Šuklje je govoril izvrstno ter si na desnici pridobil splošno pohvalo in pogosto odobravanje. V prvem delu je zavračal trditve poslancev Mengerja in Plenerja gledé državnega proračuna, dokazujoč iz obnašanja levičarjev, da so državne finance ugodne in utrjene. V drugem delu pečal se je s češko-nemško spravo, ter poudarjal, da slovenski poslanci pozdravljajo to spravo z avstrijskega in narodnega stališča; z avstrijskega stališča, ker utrjuje moč in veljavo Avstrije; z narodnega stališča, ker bode po sklenjenem miru češkim in nemškim prebivalcem mogoče, vso svojo moč porabljeni v povzdigo gmotnega stanja. Potem zavrača dr. Grégra, ter mu dokazuje, da se češki narod s to spravo ni vdal Nemcem, ki bi pred desetimi leti nikdar ne bili pritrčili pogojem, kakoršne so prejeli sedaj, in da so Mladočehi sami zakrivali to, ker so v trenutku, ko so se Nemci tesneje jedinili in sklepali, napravili hud razpor med narodom češkim in izpodkopavali veljavo mnogozasluznega voditelja. Sicer pa bode ta sprava še le tedaj prav utrjena, če jo raztegnejo tudi na sorodno deželo moravsko in šlezjsko.

LISTEK.

Z ljubljanskega Grada.

Razgled po mestnih volitvah.

Sv. Jurij bo in na Jurjevo nedeljo bilo je še ne v davnem času običajno „žegnanje“; na ravnem zgorej so sekali dečki pomaranče, gospôda pa je plezala na stolp ter gledala mesto in njega okolico. Zdaj tega pač več ni, na stolp ne sme brez dovoljenja vsako truplo, vendar pa vsak duh. Spodaj v Gradu je tudi tako; tam so zaklenjena le trupla, duh pa, kolikor ga je še, sme letati po vsem svetu in jaz stavim vse, da je malokaterega ptička duh na Gradu.

Moj duh zleti torej kar na grajski stolp in se ozre — ne po okolici, marveč po mestu, ker gore so še pokrite s snegom, okolica gola. O sv. Jurji je navada, da se ljudje selijo. Tudi na „rotovži“, ki mi stoji pod nogami, so bile selitve ali — kakor te sitnosti tam zovejo — volitve. Tako se je mudilo, da še sv. Jurija niso čakali in to je prav, ker na „rotovži“ morajo biti možaki, kateri so drugim vsaj za dva nosova in tri inteligenčne naglosti spredaj, da se razločijo od rotovške ure, ki je večidel nasprotnih načel — menda zato, da nekateri nikoli prepozno ne prihajajo v p. n. pisarne.

Pa naj ne preskočim samega sebe. Ljubljana se razprostira pod mano; a čuda! Komaj je poznati

jo. Prej je bila „bela“, pod nemčurskim gospodarstvom „črna“ in jeze zelena, zdaj pa je — svitla, tako svitla, da se kar blišči in treba črnih ali vsaj višnjevih očal, da človek ne oslepi. Vsa ta čarobna izprememba zgodila se je v enem tednu, čeravno je bilo truda toliko, kakor pri zvonu, ki ga v livarni iz ilovice potegnejo. Da se tako sveti, je v prvi vrsti zasluga tiste hiše na Auerspergovem trgu, v kateri je bila nekaj policija, zdaj pa je „oficina“ ali kuhinja, kjer se iz najdišečejših reči kuha najfinejša piča za inteligenco in za vse, kar hoče biti inteligentno. Razven tega je tam tabor neke banke, kjer je nekaj „generalštaba“ in jako urnih „oficirjev“.

„Narodna Tiskarna“ — antiklerikalna kovačnica. Tam sedi „Brus-Narodov“ vrednik. Analizuj ga in našel boš snovi za žvepleno kislino (SO₅). Ta hidalgo je zdaj zelen, kakor krajcarjev volk, in piše s kolom in žolčem ter pljuje v klerikalce „par distance“, ker blizo nobenega ni. To je posebljena strupena jeza, ki bi se morala fotografovati in poslati v kako razstavo; efekt gotov, posebno ker zraven njega stoji brus, napolnjen z gnojnico. Mož je v pravi soparici, in da je, temu ni kriv sam, nego volilci, ki so ga še pred sv. Jurijem tako neusmiljeno izselili iz „rotovža“, kjer se je tri leta šopiril z — molčanjem. Borih 46 glasov od 380! „Za počt!“ In kaj tacega se zgodi „chefa“ „Brus-Narodovemu“! Ali ni več strel, Jupiter? Zdaj na rotovži zá-nj ni več prostora, zá-nj, ki je z „Bru-

sovim Narodom“ hotel strahovati ves slovenski svet!

Pustimo ga, naj skuha svojo jezo, in pogledimo njegove patrone. Nad njim biva eden tako zagrizen, kakor v jesihu skuhan mleko. Spodaj sedeči hidalgo se mu je gotovo smilil, pobral ga je in tolažil, češ: tiho, zdaj pride maščevanje. In najel je družega svojega imena ter poslal v boj svoje oficirje in druge „landsknechte“ in deviza bila je: vsako orožje. In to je znalo sukati v tej protikrižarski vojski vse, kar se v tej nekaj policijski hiši giblje in ziblje, dokaz vspeh v II. in I. razredu, v katerem so rešili Ljubljano srednjeveške temote, preteče po „Capui“ v III. razredu. No, splačala sta se trud in delo, tudi je tekla rudeča — ne kri, ampak kapljica, prava in Sternova, da bi „gnala mlinske kamne tri“.

Toda to še ni nič, ves trud bi bil brez vspeha, če ne bi bilo one hiše na Bregu, kjer je nekaj bil dom „Maticе Slovenske“. Tam je poveljništvo in od tam je kar čez strehe most v „Brus-Narodovo“ kovačnico, pa še telefon pod zemljo. Cesar hidalgo v „Brus-Narodovi“ kovačnici skovati ni zmožen, to se skuje tukaj v advokaturi in ob volitvah se vse „mobilizuje“. Zakaj ne? Zastavljena je čast in čast mora biti najviša reč „oficirjem“, kaj še li poveljnikom! Včasih, v sili posebno, pošljejo se v boj tudi ženski — agitatorji.

Slo je torej le za čast, kajti masti ni treba

Prav odločno je obsojal Šuklje neosnovane in ošabne besede Steinwenderjeve, iz katerih se more sklepati, kako ravna Nemci s svojimi sodeželani. Steinwender je rekel, da Nemci tam, kjer so v večini, svoje oblasti ne bodo niti odstopili, niti delili; temu nasproti Šuklje odgovarja, da Slovenci nad seboj pač priznavajo oblast zakona in oblast vladarja, oblasti kakega naroda ali pa celó kake stranke se pa nikdar ne uklonijo. Potem pojasnjuje s posameznimi zgledi, kako se godi Slovincem na Koróškem in Primorskem, in pritrjuje besedam Plenerjevimi, da se sprava ne sme omejeati na Češko, ampak da jo je treba raztegniti tudi na dežele, kjer prebivajo Slovenci. Na Kranjskem in Goriškem sta se oba naroda med seboj prijateljski porazumela in delata v lepi slogi za vsestranski napredek. Ali drugod te sprave še ni. Sicer je res, da se češka sprava ne more prepisati za vsako deželo, ker so razmere in okoliščine povsod drugačne, ali kar je potrebno in mogoče, to se mora dovoliti tudi Slovincem. Njih zahteve so vladi znane, zato pričakuje, da jim že skoro tudi ustreže. (Živahno odobravanje in čestitanje.) To je kratek posnetek izvrstnega govora, ki Vam ga pošljem jutri po stenografičnem zapisniku, da ga objavite vsega v prevodu.

Poročevalec dr. Kathrein je najprej poudarjal, da češke sprave ni sprožila vlada, ampak mogočnejša oseba, h kateri se vsi zaupljivo obračamo, in ki je bila že prej vladi zaukazala, da mir naredi med narodi. Vlada je to od nekdaj poskušala, ali levičarji nikdar niso hoteli miru. Poslanci Carneri, Steinwender in Plener so se zaganjali zlasti v finančnega ministra, ki je pa z veliko razumnostjo povzdignil in utrdil državne dohodke, ki hoče vrnati davke in naposled valuto (denarno veljavo). Nasprotniki mislijo, da bi bil odstop njegov koristen, on (govornik) pa trdi, da bi bil velika škoda za državo. Zatem se obrača proti napadom omenjenih govornikov na izjavo škofov gledé verske šole, in poudarja, da ta izjava dosledno izvira iz poklica katoliške cerkve, katere dolžnost je, vplivati na odgojo narodov. Vsi dobri katoličani želé versko šolo in napadi poslancev Carnerija in Plenerja naj bodo za vse katoliške državljane živ opomin, kam nasprotniki merijo, in kako silno potrebno je, da se tesno in zvesto med seboj zvežejo, da z odločnostjo in zmernostjo naposled dosežejo svoj namen. Nasproti Grégru dokazuje, da je bila češko-nemška sprava potrebna, da bode treba take sprave pa tudi drugod, in sicer ne samo z raznimi narodi, ampak tudi s katoličani gledé na versko šolo. Govornik želi, da bi se vladi že skoro posrečilo, tudi to vprašanje rešiti po volji katoličanov in v korist države. Prestopivši na posamezne oddelke državnega proračuna pravi, da se je ugodni vspah dosegel vsled soglasnega delovanja vlade in večine državnega zbora. Večina vé, da je ljudstvu odgovorna; ali vé tudi, da mora državi dati, česar v gospodarskem in socialnem oziru potrebuje. Sicer nekateri trdijo, da

takim, ki so že debeli ali še hočejo biti na mošnji ali na telesu. In ta čast je rešena, slavno rešena, Capua III. razreda pa vendar-le ostane.

Poglejmo zdaj drugam, ker posameznih ljudi in degodeb se ne vidi od tod, bomo že še srečali se. Pod nami, nevidna pač s stolpa, stoji obširna hiša, odgojevališče za duhovnike. Ta je dala sedanjemu mestnemu zboru več udov, letos dva. Prvi je svojo luč prinesel na rotovž s pomočjo II. razreda, a bil v tem listu že označen, drugi je pa splezal v zbor celó v I. razredu, le ne vem, kaka bo, ker so mu jo tam prižigali le eno leto, potem je pa pokazalo se, da ima več uma za prodajanje „pipcev“, ko za duhovski stan in zdaj bo njegova luč svetila v mestni dvorani; klerikalec pa ni, na to se dá priseči, vendar je verjetno, da bo zdaj, sedeč na narodnem kuruličnem stolu, vpisal se v kako narodno društvo; drobiža ima — inde!

Da, ta hiša za staro hranilnico je že veliko grešila — ne — kaj pravim! veliko olja pridelala za liberalno luč. Ni čuda! Zraven je koj hišnik tako liberalen, da ga je vselej videti povsod, kjer so liberalne žabe. Na Notranjskem so še zdaj pravljice o tistih petakih, ki so svoj čas vrgli Hohenwarta. Zdaj je mož tudi jako darežljiv in podpira posebno slovenske pisatelje. Čudno je le, da kedar kdo kam ošabno postavi svoje kosti, odkrivajo se mu, kakor Gesslerjevemu klobuku! (Konec sledi.)

se večina kruši, ali to govore menda le zaradi tega, ker to želé. On (govornik) ne more verjeti, da bi jo jeden del desnice ukrenil na drugo stran. Govor Plenerjev obseza moder nauk za vse, ker kaže, kako potrebno je, da desnica skupaj drži. Levica desnici nikdar ne privoli, kar slednja zahteva; desnica mora sama izvršiti svoj program; ako je desnica jedina, bode vlado pripravila, da dovoli, kar zahteva korist države, ravnopravnost vseh narodov, pa tudi pravice katoliškega prebivalstva. (Pohvala in ploskanje na desnici.)

Po Kathreinovem govoru bilo je z veliko večino sklenjeno pričeti posebno razpravo, ker so nasprotno glasovali samo nemški narodnjaki in Mladočehi. Ali že včeraj se je pokazalo, da posebna razprava ne bo tako kratka in gladka, kakor so pričakovali, in če pojde tako naprej, državnega proračuna do sv. Jakoba gotovo ne rešijo. Pravijo, da ga ni oddelka, pri katerem bi ne bilo vpisanih več govornikov, in da so se Mladočehi in skrajni levičarji med seboj zavezali, drug drugemu si pomagati k besedi in kolikor mogoče dolgo govoriti, da češkemu deželnemu zboru ne bo mogoče sniti se meseca maja, ampak še le na jesen in da Mladočehi dotlej pridobé časa za svoje agitacije. Je li to res ali ne, ne vem, to pa je gotovo, da so oboji skoraj povsod vpisani.

Precej pri prvi točki, pri stroških za najvišji dvor, je včeraj govoril dr. Lueger in sicer sedé, ker je bolan in so ga morali prinesiti v zbornico. V razgovor je spravil deputacijo splošnjega obrtnega shoda dunajskega, ki je hotela cesarju izročiti neko peticijo z več kakor 100.000 podpisi, in v kateri krojaške zadruge prosijo, naj cesar zaukažejo, da se postavno tolmači obrtni red. Ali deputaciji je bilo zabranjeno priti do cesarja. Dr. Lueger sprožil je to reč zboru iz tega namena, da bi se kaj enacega nikdar več ne zgodilo.

Grof Taaffe odgovarja, da o tem dogodku nič ne vé, da pa deputacija menda zaradi tega ni bila puščena k cesarju, ker je prosila nekaj protustavnega in zahtevala, naj cesar s svojim mogočnim ukazom predružači razsodbe sodišč. To v ustavni državi ne gre, in čudi se, da kaj takega zahteva stranka, ki hoče biti demokratična! V Avstriji noben stan ne sme imeti prednosti, ampak v enaki meri je treba skrbeti za vse stanove. Dr. Lueger pojasnjuje, da ga je ministerski predsednik napačno razumel, dr. Kronawetter pa protestuje, da bi dr. Lueger pripadal k demokratični stranki, potem obvelja potrebnost za najvišji dvor v znesku 4.650.000 glđ., za kabinetno pisarno pa 74.978 glđ. (Enak znesek plačujejo ogerske dežele.)

Pri točki „državni zbor“ je bila oglašena cela vrsta govornikov s skrajne levice. K besedi so prišli pa le trije, in sicer zgolj profesorji, ki so poslance podučevali, kako bi moralo biti v državnem zboru, kako naj bi se vedli, kako reševali peticije, interpelacije, samostalne predloge itd. Prvi omenjenih treh je bil profesor Fuss, drugi profesor Krauss, ki pa ni imel časa govor si zapomniti, ampak ga je od konca do kraja čital v šaljivi, za kak podlistek pripravi podobni. Dr. Smolka pa, ki je bil v enakem slučaju pokojnemu Raiču vzel besedo, ker čitanje govorov po opravljenem redu ni dovoljeno in ga trpé le pri nemščine nezmožnih poslancih, je vse to mirno gledal, dasi je bil opozorjen na ta nedostatek, in Kraussa pustil govoriti. Tudi on je dajal dobre svete predsedništvu in poslancem, zlasti kako bi bilo mogoče skrajšati razprave, ali tega dobrega sveta ni dal, da naj govorniki, ki svoje govore čitajo, raje rokopise izročé stenografom, da jih sprejmó v stenografični zapisnik. Kako lepo bi bilo, če bi bil on sam lepi zgled zatajevanja dal poslancem in zbornici prihranil najmanj pol ure lepega časa.

Tudi Kaiser je govoril o državnem zboru in zlasti poudarjal, naj poslanci, kateri hrbet obračajo obravnavam, ne dobivajo dijet, in naj bi plačevali kazni, kakoršna je odločena nemarnim občinskim svetovalcem. V tem je imel prav, ker so nekateri poslanci v tej zadevi res preveč brezvestni.

Pri skupnih troških za gospodsko in poslaniško zbornico govoril je poslanec Eichhorn jako nejasno in brez potrebe, ker je sam priznaval, da je dotična napaka že popravljena. Zahteval je namreč, naj bi imela državno-zborska restavracija take jedi, da bi jih mogel vsakdo dobivati po svoji veri, torej katoličan ob postih postne jedi, židje, če hočejo, svoja „košer“ jedila. Po teh razpravah je obveljala potrebnost za državni zbor v znesku 751.354 glđ., ravno tako znesek za državno sodišče 22.600 glđ.

Pri ministerskem svétu vpisana je zopet dolga vrsta govornikov; mislili so to točko rešiti že včeraj, ali govoril je samo Kaiser čez eno uro. Rekel je, da on in njegovi tovariši s sedanjimi ministri niso zadovoljni, da pa tudi ministerstva Chlumetky-Plener ne marajo. Govoril je tudi o izgredih delavcev, rekši, da je tega le vlada kriva, ker nič ne stori za zboljšanje gospodarskih razmer.

Jutri pride prvi na vrsto dr. Vitezič, ki hoče govoriti o razmerah v deželnem zboru ister-skem. Jutri bo tudi glasovanje o dispozicijskem zakladu, katerega hočejo levičarji zavreči. Na desnici so zato telegrafično sklicali poslance, katerih ni na Dunaji, izvzemši bolnike.

Mitnice.

Dasi je bila včerajšnja seja sklenjena še le ob petih popoldne, vendar se je zvečer ob 7. uri sošel budgetni odsek ter je obravnaval o vladnem predlogu gledé na cestne mitnice. Vlada hoče namreč odpraviti mitnice pri mostéh, namesto tega pa pomnožiti mitnice ob državnih cestah in pomnožiti tudi mitnino samo. Če bi to obveljalo, morale bi nekatere dežele, kjer ni dosti mostov, veliko več plačevati kakor dozdej, Istra na pr. 18.000 glđ. več, in vlada bi imela od mitnic 27.000 glđ. več dohodkov kakor dozdej. Budgetni odsek je včeraj soglasno sklenil, tako vpravno mitnic in mitnine odkloniti in reč pustiti pri starem, dokler ni mogoče mitnic popolnoma odpraviti.

Legalizovalni odsek

je včeraj razpravljajl premembe gospodske zbornice gledé legalizovanja podpisov pri manjših zneskih ter sklenil pritrditi premembam, da dotične polajšave že skoraj zadobé veljavo.

Spravna sodišča.

Poslanca Plener in Chlumecky sta izročila včeraj samostalni predlog, naj se osnujejo posebna pravna sodišča, ki bi razsojevala o prepirih med delodajalci in delavei zastran plač.

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. aprila.

Notranje dežele.

Češko-nemška sprava. Krakovski „Ozas“ piše z ozirom na pismo dr. Riegra prof. Tilšerju: „Dr. Rieger si je pridobil priznanje in hvalo vsacega avstrijskega rodoljuba. To pismo je v sedanjem trenutju važna listina, resen opomin resnice moža, ki je skoraj pol stoletja boril se za pravice svojega naroda in mora na stara leta vihteti meč proti neizkušenim možem in hudobni volji. Teško je ločiti, kaj naj v tem pismu bolj občudujemo, ali energijo proti brezobzirnim radikalcem, ali Katonovo poštenost. Pismo dr. Riegra je kot strela izčistila zrak. Z vso svojo veljavo je dr. Rieger zastavil svojo besedo. Vrgel je meč na tehtnico sprave ter naspoval boj nasprotnikom. Po tej izjavi morejo dr. Rieger in njegovi tovariši podleči v boji, toda sprave ne smejo zavreči.“ — „Presse“ primerja voditelja Staro- in Mladočehov, našteva zasluge doktor Riegra ter vpraša: Katere zasluge pa imajo doktor Grégr in tovariši za češki narod? Druzega niso storili, nego narod razburili. Velik del češkega prebivalstva je šel dr. Grégru na limanice in te zmešnjave ni še konec.

Moravska. Že večkrat smo naglašali, kolika krivica se godi češki večini prebivalstva na Moravskem, ker gospodarijo nemški liberalci! Enako slabo je zastopano v deželnem zboru tudi konservativno veleposestvo. Tu gospodujejo premogovi knezi in borzni baroni, ki nakupijo nekaj zemlje pa se sicer ne brigajo za deželo in ne poznajo potreb prebivalstva. Možje, ki so delali ustavo, gotovo niso imeli pred očmi takih bogatinov, ki si na borzi nakupijo zemljišča, temveč one stare in stalne veleposestnike, ki dajejo cesarju in državi zveste sinove kot častnike in uradnike. Veleposestvo ima v deželnem zboru 25 zastopnikov, toda nobenega konservativnega. Zato bodi prva skrb odločujočih faktorjev, da se odstrani ta krivica ter število zastopnikov iz veleposestva primerno vpravna.

Vnanje države.

Bolgarija. O sedanjem položaji Paničeve zarote poroča se iz Sofije mej drugim to-le: Nedavno je Panica ponudil precejšnjo avoto denarja žendarmu, ki ga je stražil. Zvesti policijski služabniki so pa zavrnili ponudbo in ovadili stvar dotičnim oblastvom. Vsled tega so zaprli Panico v drugo ječo, kjer ga še mnogo strože čuvajo, kakor v prejšnjem zaporu. V nekaterih krogih gre govorica, da je Panica na smrt obsojen in da se bode ta razsodba izvršila nad njim. Da je Panica v istini osnoval zaroto, imajo bajé mnogo dokazov. Po tukajšnjem turškem kazenskem zakoniku obsojen je vele-

izdajalec tudi tedaj, če se ni moglo dejanje izvršiti radi različnih ovir. Panica je bajé mnogo priznal in omenil več sokrivcev, katerih še niso kaznili. In tako še ni končana pravda o Paničevih zaroti ter bode trajala še dva ali tri tedne. — Po našem mnenju ni preveč resnice na takih poročilih, ker vsak list o tem drugače piše.

Francija. Predsednik republike, Carnot, zapustil je 18. t. m. Marseille ter se je v Lacioto podal. Ljudstvo se je sijajno poslovilo od njega. — Protizidovi imeli so v Parizu nedavno volitveno zborovanje, katero se je jako burno vršilo. Čule so se besede, ki utegujejo stranki več škodovati, nego koristiti, in vzeti jej pečat krščenstva, ki ni nikoli oznanjevalo „prelivanja krvi“. O zboru samem se poroča: Na odru so vzeli prostor: protizidovski kandidat za občinske volitve Drumont, markiz de Morès in anarhist Sondey. Zbor je organizoval podporo Drumontove kandidature. De Morès je zahteval, da se zatre „židovski krvoseci“ in obžaloval, da je prizanesla občina Rothschildu. Govornik se nadeja, da bode prihodnjič najmanj tisto skupuhov umorjenih (!). Drumont trdi, da odločno zahteva občni blagor naj se zatre borza. Poslanec Mermeix je govoril proti prenapetemu protizidovstvu, a malo je zadovoljil občinstvo, kajti od vseh stranij so mu žvižgali: Protikandidat Leo Taxil je poudarjal, da ne bode višja duhovščina odobraval Drumontove kandidature, na kar je jelo leteti nánj zaničevanje, zasramovanje in psovke. — Taki in jednaki govori in postopki značijo čez vso mero dovolj imenovani zbor.

Nemčija. Kakor se poroča listom, bil je lastnik „Hamburger Nachrichten“ v torek kot gost pri knezu Bismarcku v Friedrichsruhe. Ta obisk je bajé v zvezi z nekim člankom, natisnjenim v omejenem listu preteklo sredo. Članek obsoja Caprivijev nastopni govor odločno in povsem neprijazno ter pravi: Caprivijeva izjava, da se do sedaj ni pečal s politikom, nikakor ni povečala že same na sebi slabe prevare mož v novem polku. Tudi v poznejših člankih se nič kaj pohvalno ne izraža zgoraj imenovani list o novi sistemi. Ta list je bil od nekdanj Bismarckovo glasilo in zato sklepa neki list iz imenovanih člankov, da pobija knez Bismarck novo vlado. — Iz Berlina se poroča 18. t. m.: Ko se je v zbornici posvetovalo o bogočastnem proračunu, izrekel je Windthor-t željo, da bi se osnoval v ministerstvu katoliški odtelek, vravnalo vprašanje o umeščejni duhovnikov, vpeljalo katoliško nadzorstvo v šolah ter se izrazil proti starokatolikom, ki se poslužujejo katoliških cerkvá. Minister bogočastja mu je odgovoril, da ne more vlada izpolniti teh zahtev. Dne 19. t. m. se je v zbornici razprava o bogočastnem proračunu nadaljevala. Knörcke se je izrazil v imenu nemških prostomisljakov proti predlogu Windthorstovemu. Zedlitz je govoril tudi proti predlogu Windthorstovemu glede na katoliško nadzorništvo v šolah in katoliški oddelek v ministerstvu. — Žalibog, da ne prodró v nemški zbornici lepi, sadonosni predlogi Windthorstovi. Ne iz prepričanja, temveč iz slepe strasti in sovraštva ugovarja se, kakor Windthorstu, tudi drugod takim možem.

Anglija. Dne 17. t. m. se poroča iz Londona: Pri predlogu o proračunu je omenil kancelar državnega zaklada, Goschen, da znaša presežek prejšnjega finančnega leta $3\frac{1}{4}$ milijona funtov. Državni dolg se je zmanjšal bajé zadnja leta za 23 milijonov. Proračun za tekoče finančno leto kaže $86\frac{9}{10}$ milijonov funtov sterlingov stroškov in $90\frac{1}{2}$ milijona dohodkov, torej $3\frac{1}{2}$ milijona presežka. Dohodki so bajé previdno cenjeni, ker ni preveč upanja, da se blagostanje še dolgo ohrani in mnogi štrajki ovirajo dobre razmere. Za vojašnice znaša proračun 300.000 funtov in za oboroženje prostovoljcev 100.000 funtov. — Ko je Goschen izdelal proračun, omenil je, da bi se znižal hišni davek manjših stanovanj z 20 do 60 funtov najemščine. Presežek se bode bajé skrčil na jedno četrt milijona. — Zbornica poslancev je sprejela na to več predlogov o proračunu, med temi one o carini na zlatino in srebrnino.

Izvirni dopisi.

Iz Smednika, 20. aprila. Kruša smrt, ki nikomur ne prizanesa, odvela je z neizprosno svojo roko že zopet jednega izmed naše srede, moža poštenjaka, moža trdnega značaja in blagega srca. Ljubečim starišem vzela je ljubljene sina, hčerki skrbnega očeta, šoli pirniški izvrstnega učitelja in vsemu učiteljskemu stanu vzglednega tovariša. Dne 14ega t. m. zjutraj ob 1. uri izdihnil je svojo blago dušo Karol Veber, učitelj v Pirničah po dolgi, mučni prsni bolezni, previden s svetimi zakramenti za amirajoče, v 29. letu svoje dóbe.

Pokojnik je bil porojen v Cerknici. Prvi pouk prejel je od svojega očeta, kateri je služboval dlje časa kot učitelj v kočevskem okraju. Kot pripravnik pa se je šolal v Kopru. — Služboval je od l. 1881. Stopivši iz pripravnice dobil je službo na Vojskem v logaškem okraju, kjer je služboval tri leta. Na to pa se je preselil v prijazno Hotederšico. Zeló se je veselil svoje nove službe, pa sreča mu ni bila mila. Po preteku dveh let prisilile so ga razne okoliščine, da je moral zapustiti Hotederšico ter se zopet vrniti

na Vojsko. Zdaj pa so nastopili žalostni časi za njega in njegovo rodbino. H krati pričela sta bolehati on in njegova soproga, katera mu je tudi čez leto dni umrla za jetiko, zapustivši mu 3letno hčerko. Toda tudi on oslabil je toliko, da je moral prositi za jednoletni odpust, katerega je tudi dobil. V tem času zdravil se je redno ter se res toliko pozdravil, da je v pričetku letošnjega šol. leta prevzel službo v Pirničah, katera mu je bila od slavn. c. kr. dežel šol. sveta podeljena radi milejega podnebja. Pa ž njegovim zdravjem je bilo pri kraji. Poučeval je komaj par mesecev, pa se je moral že zopet vleči in zdaj ni več vstal iz postelje. Trpel je velike bolečine toda mirno in vdan v voljo božjo, dokler ga smrt ni rešila v boljše življenje. Bolezen nakopal si je pokojnik — kakor mi je sam pravil — že pri vojaki, kjer se je bil pri vajah nekoč hučo prehladil. — Pokojnik je bil pohlevnega in lepega vedenja, tako da se je vsakemu prikupil. Vedno in povsod se je kazal odločnega katolika, in kot vzoren katolik je tudi vzdihnil svojo dušo v naročji blage matere in dobrega očeta. Za svoj poklic je bil ves vnet. V šoli je bil nekoliko bolj strog ali vendar ljubeznjiv do otrok — in otroci so ga zeló spoštovali in tudi ljubili. Zakaj bi ga pa ne, saj je tudi njegovo srcé bilo le za nežno mladino. Povsod jo je učil z besedo in dejanjem, navduševal jo za vse lepo, blago in dobro, kazal ji je pot, po katerej naj hodi, da bode srečna tu in onkraj groba. V resnici: on je mladino poučeval in vzgojeval.

Toda 16. aprila zjutraj zbralo se nas je, da spremimo blagega pokojnika k večnemu počitku, 11 učiteljev, 2 učiteljici in šol. mladina iz Pirnič. S svojo navzočnostjo počastil je spreved ranjega tudi visokorodni g. okr. glavar Mahkot ter mu izkazal zadnjo čast. Veličasten pogreb, lepo venčana rakev, in lepo petje — vse to nas je slehernega do solz ganilo. Marsikatera solza je zdrknila po lici na hladno zemljo. Tolažila nas je le nádeja, da je zamenjal mučno svoje življenje z lepšim, večnim gori nad zvezdami, da uživa sedaj tudi lepo plačilo za težavni svoj trud. Zato smo klanjajoč se neskončnej previdnosti božji, zaklicali mu še jedenkrat: „počivaj v miru, blaga duša!“ B.

Iz saleške doline, 18. aprila.*) Dragi Slovenci! Volitve za deželni zbor štajarski se približujejo in nihče iz našega volilnega okraja še ni imel poguma svetu razglasiti in naznaniti želje Slovencev saleške in slovenjegraške doline. Kdo bi bil naš prihodnji deželni poslanec, kdo bi bil odločen boritelj našega milega naroda v gmotnem in narodnem oziru? Vse je tiho, vse spi, kakor bi v resnici ne vedeli, kaj nam naklanja prihodnjost in kaj nam donese čas. Pogovarjal sem se že z enim in drugim prijateljem, pa vsak pravi, kaj je vzrok, da se ta prevažna stvar na zadnji trenotek odlaga? Na vprašanje odgovoriti, kdo bi bil naš prihodnji deželni poslanec, ni težavna stvar. Splošno mnenje v Saleški dolini je, voliti moža, katerega značaj se sveti kot čisto žareče zlato, katerega ljubi cela Saleška dolina, kateri ima vpliv in veljavo tudi po slovenjegraškem in marenberškem okraju, čegar ime izhaja iz imovite, celemu slovenskemu svetu znane rodbine. In ta mož je čast. gosp. dr. Lipold, župnik pri sv. Martinu pri Šaleku. On ni mož mlačne krvi, ampak trd kot jeklo, ker ne stopi niti trohice od svojega načela. Njemu je dobro znano, kako si ubogi kmet s potom svojega obraza krub prideluje, kako mora previdno obračati, da more svoj davek plačevati. Že pred 6 leti bilo mu je to težavno mesto namenjeno, pa zaradi nekaterih drugih razlogov ni hotel prevzeti kandidature ter pripustil je to drugemu. Obljubil nam je pa že tedaj, ako mu Bog zdravje dá, hoče nam izpolniti presrčno željo ter potegniti se za pravico našega naroda. Zatorej dragi volilci slovenjegraškega, marenberškega in šoštanjškega okraja priporočam ga Vam najtopleje in želje naše saleške doline so, proglasiti ga edinim našim kandidatom. Kadar pa pride dan in čas volitve, zložimo se in volimo skupno g. dr. Lipolda.

Mislím, da naše želje ne bodo glas vpijočega v puščavi.

*) Objavljamo ta dopis kot izrečno željo jednega v imenu mnogih.

Dnevne novice.

(Naš rojak, g. Alojzij Gangl), ki je izdelal lepi spomenik Valentinu Vodniku, dovršil je te dni drugo znamenito delo za stolno cerkev v Djakovu, namreč basrelief, ki predočuje vstajenje Jezusovo. V sredi je kamenit grob. Na zadnjem robu stoji

vstali Zveličar, držeč zastavo. Božja prikažen! Na levi strani stoji angelj nebeske krasote, ki drži nadgrobní kamen in upira svoje oči v Zveličarja. Za angeljem spita dva stražnika. Na desni strani Zveličarja so trije stražniki. Vse delo je prava umetnina, polna življenja in duha. Vladika Strossmayer je od vsega srca čestital mlademu umetniku in mu izrazil svoje popolno zadovoljstvo.

(Premeščen) je c. kr. notar g. Maks Kosér iz Idrije v Ptuj.

(Domoljubnega deželnega pomočnega društva) za Kranjsko redni občni zbor se je vršil dne 14ega t. m. Ker je bil društveni predsednik gosp. Emerik Mayer zadržan, otvoril je občni zbor I. podpredsednik gosp. ces. svetnik Ivan Murnik ter pozdravil navzoče. Za vojaški društveni svet prišel je c. in kr. štabni zdravnik g. dr. Fran Stangl. Po računskem poročilu za leto 1889, katerega je prečital društveni tajnik g. Alojzij Merlak, se je društveno vodstvo potrudilo svoje domoljubne in človekoljubne dolžnosti vestno izpolniti. Radi podelitve zajutreka, kosila in večerje rekonvalescentom, kateri bodo s privoljenjem kranjske hranilnice stanovali na starem strelišči, sklenila se je pogodba z ljudsko in dijaško kuhinjo. Mesto umrlega mestnega fizika gosp. dr. Avelina Robleka, kateri je obljubil brezplačno lečiti bolnike v rekonvalescentni hiši na starem strelišči, naprosilo je vodstvo g. dr. Roberta Prossinagg-a, kateri je ta posel tudi prevzel. Število ponudeb za brezplačno privatno oskrbovanje bolnikov in ranjenec se je pomnožilo za ponudbo predsednika metliške podružnice g. dr. Josip viteza Šavinschegg-a, kateri je izjavil, da je pripravljen sprejeti dva ranjena častnika v svoje brezplačno oskrbovanje. Društvo je tudi zalogo materijala pomnožilo ter je nakupilo potrebne kirurške instrumente za tri sanitarne oddelke v Ljubljani, kateri stanejo 310 glđ. 10 kr. Skupna vrednost zaloge materijala znaša sedaj 810 glđ. 46 kr. Podpore prejelo je društvo in sicer od kranjske hranilnice 300 glđ. in od deželnega odbora kranjskega 100 glđ.

Društvo je štelo v pretečenem letu 3 častne člane in 188 rednih članov; zgubilo je pa 29 udov. Vodstvu se je pa posrečilo za leto 1890 pridobiti 41 novih udov. Kakor je ravideti iz letnega računa, je bilo dohodkov 1679 gl. 64 kr. in izdatkov (vrčunši tudi znesek 296 gl. 19 kr., kateri se je po pravih odposlal centralnemu fondu za leto 1889) pa 941 glđ. 59 kr. Koncem leta 1889 znašalo je premoženje 6738 gl. 64 kr. v gotovini in 550 glđ. v vrednostnih papirjih in se je premoženje za 738 gl. 5 kr. pomnožilo. Podružnice tega društva, katerih je 17 — imele so 651 udov in premoženja 3566 gl. 4 kr. v gotovini in 95 gl. v vrednostnih papirjih. Konečno je vodstvo zahvalilo vsa civilna in vojaška oblastva, kakor tudi osebe in korporacije, katere so skrbele za blagor in napredek „rudečega križa“. Ko se je letno poročilo in tudi računski zaključek odobril, odložilo je vodstvo svoj za tri leta podeljeni mu mandat in vršila se je potem nova volitev odbora, o katere izidu smo že poročali.

(Imenovanje.) Gdč. Amalija Spoljarič je imenovana za učiteljico na ces. in kr. mornarski ljudski in meščanski dekliški šoli v Pulju.

(Umrl) je g. Štefan Širok, profesor na gimnaziji v Nikolajevu na južnem Ruskem. Rodil se je v Ravnici na Goriškem ter bil nekaj nad štirideset let star. Kakor omenja „N. Soča“, postal bi bil ravnatelj, ko bi bil hotel prestopiti k pravoslavju. Tega pa ni hotel storiti ter je ostal profesor in katolik. Naj v miru počiva!

(Prvi maj.) „Wiener Abendpost“ je objavila naslednje: Kakor smo zvedeli, naznanjeno je načelnikom državnih podjetij, da vlada nima povoda, da bi se dne 1. maja, ki ni ne nedelja ne praznik, v njenih podjetjih ustavilo delo. Torej naj načelniki odgovoré delavcem, ki bi hoteli praznovati dne 1. maja, da jim tega ne morejo dovoliti po službenih navodilih in da morajo delavci sami prevzeti odgovornost, ako svojevoljno ustavijo delo.

(Židovstvo.) Pod tem naslovom piše „N. Soča“: V tržaškem „Mattinu“ je poročal neki goriški dopisnik, da bodo pri prihodnjih dopolnilnih volitvah za mestni zastop kandidovali trije židje, namreč bankir Jona, strojar Dörfles in starinar prof. Majonica. Goriški šaljivci so dejali, da je to jako prav in da le te srede še potrebuje Gorica, kajti bankir Jona bode denar posojal, strojar Dörfles kože drl in strojil, starinar Majonica pa strojene kože hranil v deželnem muzeji, da bodo vedeli še pozni rodovi, kako dobro se nam je godilo pod židovskim gospodarstvom.

(Podporna družba duhovnikov lavantinske škofije) je te dni razposlala poročilo in račun o svojem delovanju za leto 1889. Iz istega povzamemo sledeče podatke: Odbor pred vsem izreka, kar mu je najbolj pri srcu, ter v poročilu spomenik sinovske hvaležnosti postavlja na grob „družbe“ začetniku, očetu, pokrovitelju in največjemu dobrotniku, namreč pokojnemu knezu in škofu Jakobu Maksimilijanu. Bil je družbi zares oče; prvič, ker je l. 1864. dal povod in navod k ustanovi prejšnje „družbe za doslužene duhovnike“, koje premoženje je postalo prvi vogelni kamen družbi, ko se je l. 1873. družba za doslužene duhovnike razširila tudi na še služeče duhovnike in spremenila v sedanjo „Družbo duhovnikov“; potem, ker je družbi položil drugi vogelni kamen z ustanovno daritvijo 9850 gl., in tretjič, ker se je vseskozi zanimal za stanje družbe ter kazal posebno veselje nad njenim v resnici nenadnim lepim napredkom. Tudi knez in vladika Mihael je blage volje prevzel pokroviteljstvo družbe ter obljubil, da ji vsaki čas hoče biti zaščitnik in oče. Družba je koncem leta 1889. štela 273 družbenikov. Umrlo je 10 udov, izmed teh je eden dobil podporo šestkrat, jeden desetkrat, jeden štirikrat, jeden dvakrat, ostali niso prosili za isto. Družba ima na Dobrni lastno hišo, kjer udje streho dobivajo brezplačno. Društvene dobrote sta minolo leto uživala dva topličarja, razven tega je neki duhovnik škofije ljubljanske dobil stanovanje po izredno znižani ceni. V polajšanje stroškov je deželni odbor vsem družbenikom v društvenem hramu bivajočim spregledal topliško in godbeno takso, ako o prihodu pri topliškem ravnateljstvu pokažejo legitimacijo, da so udje družbe. Za podporo je lani prosilo 21 družbenikov, ki so jo tudi vsi prejeli. Razdelilo se je iste za 1720 gl. Stanje premoženja in gospodarstva koncem leta 1889. pa kaže račun, iz katerega omenimo samo sklep: Brez omenjenega posloplja ima „Družba“ imovine za 48.511 gl. 62 kr. Na novo je pristopilo 19 duhovnikov. Pristopnine se plača 50 gl. vsaj v petletnih obrokih, k temu še po 1 gl. vsako leto ali 20 gl. enkrat za vselej. Družbi načelnik je prelat msgr. Kosar.

Raznoterosti.

— Bolne rastline po loncih. Če se začne rastline po loncih osipati, so bolehnne. To pa zato, ker so pokvarjene lasnate koreninice, in sicer vsled prepiche hrane, prevelike mokrote, velike vročine, hudega mraza ali vsled česa drugega. Navadno prilijejo ob takih slučajih rastlini prav veliko gnojne vode. To je pa ravno slabo. Ako je kaka rastlina medla in kaže, da je bolna, naj se prst popolnoma posuši, potem pa vzemi rastlino s prstjo vred iz lonca, odkruši zunanjo prst od kepe in vsadi rastlino v nov lonec, ali pa v prejšnjega, če si ga dobro izpral. V lonec dani sveže prsti. Nove prsti bodo okoli kepe le za kaka dva prsta na debelo, zato izberi primerno velik lonec. Kadar si že presadil, prilij dobro, a potem ne prilivaj prej, dokler ni rastlina pričela rasti, ali pa, dokler se ni prst popolnoma posušila.

— Nov način večerne razsvetljave v šolah. Na Dunaji je pred letom izročil šolski vodja in učitelj lepopisja g. E. Bayr mestnemu magistratu na podlagi temeljitega preiskavanja nov načrt za razsvetlavo v šolah. Po tem načrtu bi se šolske sobe pri večernem pouku razsvetljevale s posredno r. i reflektirano svetlobo. Pred kratkim so po tem načrtu napravili poskušnjo. Dotična iz učiteljev, tehnikov in zdravnikov sestavljena komisija je spoznala, da se pri tem načinu razsvetljave senca popolnoma odstrani, da je senca po vsej sobi jednako merno razširjena in da se povsem zabrani prehuda svetloba, kateri se po sedanjem neposrednem razsvetljevanju ne more v okom priti. Otroci ne morejo v luč gledati, ker je z reflektorji zakrita, vrhu tega zabranjuje tudi vročino, katere navadne svetilnice izpuščajo. Komisija je tedaj sklenila, da se poskušnje nadaljujejo in se ta način razsvetljave za praktično uporabo kolikor mogoče popolni.

— Koliko je jeden bilijon? Besedo bilijon je mogoče izgovoriti v dveh sekundah, napisati v desetih sekundah, ali došteti do bilijona bi ne mogel nikdo, kar se lahko dokaže. V minuti se more došteti do 160—170, računimo do 200. Torej doštujemo v jedni uri do 12.000, v jednem dnevu do 288.000, v jednem letu do 105.120.000. Ako bi Adam začel šteti s prvim trenutkom svojega življenja do jednega bilijona, še davno ne bi bil doštel do bilijona, ker za to bi potreboval nad 9512 let.

— Znamenita najdba. Iz Pariza se poroča: Tukajšnji trgovec s hišno opravo je kupil nedavno na dražbi toaletno mizo za 25 frankov. Ko je imel mizo v svojem skladišču in jo hotel nekaj popraviti, zapazil je, da se jedna miznica težko odpira. Potegne jo z močjo in ostrmi, zagledavši v njej zavitek, v katerem so bile obligacije mesta pa-

riškega v znesku 12.000 frankov. Trgovec je izročil najdene obligacije policiji, katera je po dolgem preiskavanju našla pravega posestnika. Ta je bil bogat, pred šestimi meseci umrl posestnik v Parizu, ki je vse svoje imetje blagovolil svoji vnukinji. Pokojnik je bil spravljen pred desetimi leti omenjena obligacije v mizuico in pozabil nanje. Ko jih pozneje ni mogel najti, ménil je, da je okraden. Ovadil je stvar policiji in je razveljavil papirje, katerih številke si je bil zabilježil. Po njegovi smrti je bilo njegovo pohištvo prodano, katero je kupil neki prekupee starine. Ta jo je zopet drugemu prodal. Tako je šla miza petim lastnikom iz roke v roko, dokler je ni dobil gori omenjeni trgovec, ki je našel pozabljen zaklad v mizi. Obligacije so sedaj last pokojnikove vnukinje.

Narodno gospodarstvo.

Tisa, Krka, Ljubljana.

(Dalje.)

Leta 1860. so se zopet lotili dela in popravili do l. 1868. najprvo pri Cesarskem grabnu kar so opustili ali zamudili l. 1838., potem pa tudi pri Ljubljani, a tukaj pa nekako preveč, kakor se je pozneje pokazalo. Cesarski graben so poglobili, razširili, star zidan most, ki je imel zatvornice, podrli in stavili sedanji kameniten most, kateremu pa sedaj oponašajo, da kolikor toliko vodo zadržuje; tedaj so se faktorji pokazali, s katerimi niso računali. No, tačas so se dolgo obotavljali, predno so tukaj most postavili. Na Dunaji nikakor niso privolili tukaj mostu, ki je vendar silno potreben. Konečno je vendar prodrlo mnenje, da je tukaj most prepotreben. Koliko je ta „Graben“ potreben za barje, videlo se je posebno takrat, ko se je vsa Ljubljana odtekala po mestu. Ko so bili tam delo dokončali, zajezili so Ljubljanico ta pot takoj pri izlivu v Gradašico. Takrat, ko je bila Ljubljana zaprta, so vse hiše po Starem trgu na obrežju kmalu prestopile proti Ljubljani, v Ljubljani se je ponavljalo, kar so že hišniki skusili leta 1828. in pozneje, ker ni več vodna sila obrežja varovala, kajti vedeti je treba, da hiše pri Ljubljani nimajo globoke podlage.

Voda je bila nekaj popolnoma na vrhu, tedaj tudi ni bilo mogoče podlage globokeje staviti itd. V teh letih sicer struge po Ljubljani niso toliko poglobili, kakor leta 1840., a iz zdravstvenih oziror vendar preveč, izvršili pa so drugo prepotrebno delo, na kar tudi sedaj ne bode pozabili, ako pride zopet do dela: pri šentpeterski vojašnici so veliko prodatega sveta iztrebili, voda je mnogo hitreje iz mesta odtekala. — A kaj so potem uganili? Dovolili so jez za tovarno pri Vodmatu, ki ob povodnjih kolikor toliko vodo zadržuje. Tudi o tem jezu so se veščaki kaj nepovoljno izrazili pri 13. vprašanju. Od leta 1868. naprej, ko je voda tekla po znižani strugi po Ljubljani, so se pri majhni vodi prikazovali odkriti kanali, talna voda se je po mestu močno znižala, in vsako poletje je trda za dobro pitno vodo; nekateri si s tem pomagajo, da bolj na sredo Ljubljane hodijo po pitno vodo, no, pri kraji ni za rabo. Sedaj tega ne bode treba, vodovod imamo.

Kakor smo že omenili, je delo na močvirju pod rokami rastlo, voda je po Ljubljani močno upadla, da je poletu še premajhna, a povodnji na barji niso nehale, marveč so bile večje od leta do leta. Kaj je bilo temu vzrok? Toliko rodovitnega sveta, pa vse pridelke voda uniči. Leta 1880. je komisija v to odbrana iz zastopnikov vlade, dežele, mesta in barja pod predsedstvom dr. Jožefa Koslerja posvetovala se o tej stvari ter je sestavila več vprašanj, ki se tičejo a) odpravljanja povodenj, b) osuševanja in obdelovanja močvirja*) (Dalje sledi.)

*) Ali je ljubljansko polje in za koliko je niže, kakor barje, oziroma koliko je ustje Ljubljane nad Savo, in kaj bi se utegnilo zgoditi, ko bi ob enem bila povodenj v savskem in ljubljanskem porečju? tega vprašanja ne najdemo v tem operatu. Morda bi tako vprašanje ne bilo odveč!

Telegrami.

Praga, 21. aprila. Zjutraj je šlo 200 štrajkujočih zidarjev k zidanju benediktinskega samostana v Smihovu in so hoteli delavce pri delu zadržavati. Da se ne bi kalil mir, odpustil je zidarski mojster pomagache, katere je policija razpodila.

Št. 1913.

Razpis službe hišnika.

Za posloplje meščanske bolnišnice v Ljubljani (kresijo) je od sv. Mihaela letos naprej oddati

službo hišnika

s prostim stanovanjem in mesečno plačo 5 goldinarjev.

Prošnje za to službo, do katere imajo pred vsemi drugimi pravico ljubljanski meščani, vložiti je z dokazi o starosti in sposobnosti do 1. junija t. l. pri podpisnem magistratu.

Mestni magistrat ljubljanski,

dné 16. aprila 1880.

Moravska Ostrova, 20. aprila. Tu je zopet mir; prijeli so več oseb. Rudarji zahtevajo osemurno delo, zvišano plačo in pomiloščenje delavcev.

Budimpešta, 20. aprila. Mestni načelnik ni dovolil dne 1. maja nameravanega delavskega obhoda, pač pa izjavil, da ne prepové ljudskega shoda.

Rim, 20. aprila. Papež je danes sprejel 6000 italijanskih romarjev ter rekel mej drugim, da moreta v Italiji biti le dva tabora, prijateljev papeža in škofov in-njihovih nasprotnikov. Papež je čestital romarjem, da javno pokažejo svoje versko prepričanje in pravoljubezen do Italije.

Berolin, 21. aprila. Cesar je odpotoval v Bremen.

Madrid, 21. aprila. Na sprehajališču se je razpočila zvečer petarda in ranila mimogredočega človeka. Hudodelec je neznan.

Peterburg, 21. aprila. „Novoje Vremja“ poroča, da bode nov gubernij Holm sestavljen iz okrajev gubernija lublinskega in sosednih gubernijev. V Holmu bode samostojni škofovski sedež.

Vremensko sporočilo.

Dan	Cas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mil
		zrakomera v mm	toplomera po Celsiusu			
19	7. u. zjut.	729.5	9.6	jzpad	oblačno	0.00
	2. u. pop.	731.3	13.2	"	"	
	9. u. zveč.	733.3	9.8	"	"	
20	7. u. zjut.	735.7	11.4	sl. vzh.	jasno	5.80
	2. u. pop.	736.3	18.4	"	del. jasn.	
	9. u. zveč.	737.5	11.2	sl. svzh.	jasno	

Srednja temperatura obeh dni 10.9°, in 13.7°, za 1.6° in 4.2° nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafsko poročilo.)

21. aprila.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	88	gl.	70	kr.
Srebrna " 5% " 100 " 16%	88	"	80	"
5% avstr. zlata renta, davka prosta	109	"	95	"
Papirna renta, davka prosta	101	"	05	"
Akcije avstr.-ogerske banke	944	"	"	"
Kreditne akcije	296	"	50	"
London	118	"	75	"
Srebro	—	"	—	"
Francoški napoleon.	9	"	43	"
Cesarski cekini	5	"	64	"
Nemške marke	58	"	32 1/2	"

Palice

v bogati izbiri priporoča za prihodnjo sezono (10-10)

I. kočevski domači obrt v Ljubljani, Schellenburgove ulice 4.

Za prekupevalce vsekako najcenejša zaloga.

(20—S) Karola Gianija zalogo umetljive vezanine in tkanine priporočata

Fellinger & Hassinger
Dunaj, I., Seilergasse 10, Göttingerhof
velečastiti duhovščini kakor:

bandera, baldahine, mašne plašče, dalmatike, pluviale, velume monštrance, ketiše, kadilnice, altarne svetilnice, svete kipe, križeva pota, božje grobe, cerkvene lestence od stekla in medij, vsakovrstne oblike in zloga. Na zahtevanje pošiljajo se parametri na ogled. Skoro 100 let imajoči sloveč obstanek naše ustanovitve jamli zanesljivost naše trdnje. Ilustrovane cenike pošiljajo brezplačno in franco.

(3—1)